

PRITARTA

Raseinių rajono savivaldybės tarybos
2021 m. balandžio d. sprendimu Nr.

RASEINIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURO DIREKTORIAUS 2020 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

I. BENDROJI DALIS

Raseinių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras (toliau – Biuras) – Raseinių rajono savivaldybės tarybos 2013 m. lapkričio 28 d. sprendimu Nr.(1.1) TS-430 įsteigta biudžetinė įstaiga. 2014 m. sausio 2 d. Biuras buvo įregistruotas LR Juridinių asmenų registre ir veiklą pradėjo nuo 2014 m. sausio 8 d.

Įstaigos kodas - 303212456. Biuro adresas: Muziejaus g. 5, LT-60122, Raseiniai, el. p. info@raseiniuvsb.lt, internetinė svetainė www.raseiniuvsb.lt, Facebook paskyra <https://www.facebook.com/Raseiniurajonovisuomenessveikatosbiuras>, tel. nr. (8 428) 70 723.

Biuro direktorė – Asta Montvydienė, įstaigoje dirba nuo 2014 m. sausio 8 d. Vadovės išsilavinimas – aukštasis, kvalifikacinis laipsnis – psichologijos magistras, vadovavimo įstaigai patirtis ataskaitos teikimo metu – 7 metai.

Biuras savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos įstatymais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, Raseinių rajono savivaldybės tarybos sprendimais, rajono Savivaldybės mero potvarkiais, rajono Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymais bei Biuro nuostatais. Veikla yra neterminuota.

Pagrindinis Biuro veiklos tikslas – rūpintis savivaldybės gyventojų sveikata, vykdyti savivaldybės (kelių savivaldybių) teritorijoje Lietuvos Respublikos įstatymais ir kitais teisės aktais reglamentuojamą savivaldybių visuomenės sveikatos priežiūrą, siekiant mažinti gyventojų sergamumą ir mirtingumą, gerinti gyvenimo kokybę, teikiant kokybiškas visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas.

Pagrindinės Biuro veiklos:

- visuomenės sveikatos stiprinimas savivaldybės bendruomenėje;
- visuomenės sveikatos stebėseną;
- vaikų ir jaunimo sveikatos stiprinimas;
- pagal kompetenciją užkrečiamųjų ligų profilaktika, neinfekcinių ligų ir traumų profilaktika ir kontrolė savivaldybėje;
- visuomenės sveikatos programų įgyvendinimas savivaldybėje;

- tikslinių Savivaldybės visuomenės sveikatos stiprinimo ir profilaktikos programų rengimas pagal savivaldybėje nustatytą sveikatos sutrikimų ar sveikatai įtaką darančių veiksnių paplitimą;
- valstybinių visuomenės sveikatos stiprinimo ir profilaktikos programų pritaikymas ir įgyvendinimas;
- bendradarbiavimas su socialiniais partneriais (visuomenės sveikatinimo priemonių integravimas į kitas veiklos sritis); bendruomenės dalyvavimo skatinimas ir įtraukimas į visuomenės sveikatos stiprinimo veiklą;
- kita Lietuvos Respublikos įstatymais neuždrausta veikla.

Biuras vykdo sveikatos mokymus, skleidžia ir propaguoja informaciją apie sveiką gyvenseną, skatina įvairių gyventojų grupių atsakomybę už savo sveikatą, formuoja nuo elgsenos priklausomų visuomenės sveikatos rizikos veiksnių mažinimą bei kitas visuomenės sveikatos priežiūros teisės aktuose numatytas priemones, susijusias su sveikatos stiprinimu, teikia informaciją gyventojams apie sveikatinimo priemones ir renginius.

II. ŽMOGIŠKIEJI IŠTEKLIAI

Biuro etatų normatyvai patvirtinti Raseinių rajono savivaldybės tarybos 2019 m. sausio 24 d. sprendimu Nr. TS-1 „Dėl Raseinių rajono savivaldybės tarybos 2013 m. gruodžio 19 d. sprendimo Nr. (1.1)TS-438 6 punkto pakeitimo“, kuriuo patvirtintas didžiausias leistinas pareigybių skaičius – 14 (1 lentelė).

1 lentelė. Įstaigos organizacinė struktūra 2020 m.

Pareigų pavadinimas	Patvirtintų etatų skaičius	Užimtų etatų skaičius 2020 m.
Direktorius	1,0	1,0
Vyr. buhalteris	0,5	0,5
Visuomenės sveikatos specialistai biure:		
Visuomenės sveikatos specialistas, vykdomas visuomenės sveikatos stiprinimą	2,0	2,0
Visuomenės sveikatos specialistas, vykdomas visuomenės sveikatos stebėseną	1,0	1,0
Visuomenės sveikatos specialistas (jaunimui palankių sveikatos priežiūros paslaugų koordinatorius)	1,0	1,0
Visuomenės sveikatos specialistas, vykdomas visuomenės sveikatos priežiūrą mokyklose	8,5	8,32
Iš viso:	14	13,42

Biuro darbuotojų (specialistų) išsilavinimas: aukštasis universitetinis – 9, aukštasis neuniversitetinis – 1, specialusis vidurinis išsilavinimas, įgytas iki 1995 m. – 3. 2020 m. 1 specialistas studijuoja Vilniaus universiteto Šiaulių akademijoje.

Pagal Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymu patvirtintus kvalifikacinius reikalavimus, nuo 2016 m. sausio 1 dienos mokyklose visuomenės sveikatos priežiūros specialistais gali dirbti tik asmenys, įgiję visuomenės sveikatos bakalauro ar magistro išsilavinimą arba slaugytojai, felčeriai, akušeriai, turintys atitinkamos kvalifikacijos diplomą ir papildomai baigę ne trumpesnius kaip 160 valandų trukmės visuomenės sveikatos priežiūros tobulinimosi kursus, kurių programos yra suderintos su Sveikatos apsaugos ministerija ir pateikę tai įrodančius dokumentus (pastarieji galės dirbti tik iki 2024 m. sausio 1 d.).

III. BIURO FINANSAVIMAS 2020 METAIS

Biuro finansiniai metai sutampa su kalendoriniais metais. Pagrindiniai Biuro lėšų šaltiniai yra Valstybės biudžeto specialioji tikslinė dotacija, skiriama savivaldybių biudžetams, Sveikatos apsaugos ministerijos kuruojamoms valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) visuomenės sveikatos priežiūros funkcijoms vykdyti, rajono Savivaldybės biudžeto lėšos bei pajamos gaunamos už teikiamas privalomojo sveikatos mokymo paslaugas.

2 lentelė. Biuro finansavimo apimtys 2020 m.

Eil. Nr.	Lėšų šaltiniai	Suma, Eur
1.	Valstybės biudžeto lėšos	261200,00
2.	Savivaldybės biudžeto lėšos	9180,00
3.	ES lėšos	16663,00
3.1.	VB lėšos	1470,00
3.2.	Pajamos už privalomąjį sveikatos mokymą	1410,00
3.3.	Valstybės biudžeto lėšos (savižudybių prevencijos programa)	41500,00
3.4.	Valstybės biudžeto lėšos (psichikos sveikatos paslaugų prieinamumo)	16280,00
	Iš viso:	347703,00

3 lentelė. Biuro finansinė veikla 2020 m.

Lėšos valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms vykdyti (Eur)					
Išlaidų straipsnio pavadinimas	Plėtoti sveiką gyvenimą ir stiprinti mokinių sveikatos įgūdžius ugdymo įstaigose	Stiprinti sveikos gyvensenos įgūdžius bendruomenėse bei vykdyti visuomenės sveikatos stebėseną savivaldybėse	Sukurti ankstyvojo savižudybių atpažinimo ir kompleksinės pagalbos savižudybės grėsmę patiriantiems asmenims teikimo sistemą	Plėtoti visuomenės psichikos sveikatos paslaugų prieinamumą	Iš viso:
Patvirtintos lėšos	166700,00	94500,00	41500,00	16280,00	318980,00
Darbo užmokestis	137800,00	73800,00			211600,00
Socialinio draudimo įmokos	1998,00	1070,00			3068,00
Komandiruotės	112,00	58,00			170,00
Kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos	25860,00	15480,00	41500,00	16280,00	99120,00
Ryšių įrangos ir ryšių paslaugų įsigijimo išlaidos	100,00	807,00			907,00
Transporto išlaikymo ir transporto paslaugų įsigijimo išlaidos	576,00	855,00			1431,00
Kvalifikacijos kėlimo sąnaudos	179,00	400,00			579,00
Komunalinės paslaugos	-	1804,00			1804,00
Darbdavių socialinė parama pinigais	75,00	226,00			301,00

IV. DALYVAVIMAS MOKYMUOSE 2020 METAIS

Siekiant užtikrinti kokybišką visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų teikimą savivaldybės gyventojams, Biuro darbuotojams sudarytos sąlygos dalyvauti specialistų kvalifikacijos kėlimo mokymuose (4 lentelė).

4 lentelė. Dalyvavimas kvalifikacijos kėlimo renginiuose 2020 m.

Kriterijaus pavadinimas	Kriterijaus vertė
Dalyvavusių darbuotojų skaičius	12
Dalyvavimo atvejų skaičius	62

V. VADOVO ASMENINIS INDĖLIS Į ĮSTAIGOS VEIKLĄ, ASMENINĖS INICIATYVOS

Dokumentų valdymas:

Biure už dokumentų rengimą ir tvarkymą, personalo valdymą atsakingas Biuro direktorius ir vyr. finansininkas. 2020 metais Biure iš viso apskaityti 289 dokumentai. Iš jų: užregistruota gautų dokumentų – 205; parengtų siunčiamų dokumentų – 84; parengtų ir patvirtintų įsakymų – 44.

Vadovaujantis teisės aktais, pertvarkytas, papildytas naujomis bylų antraštėmis ir naujai parengtas 2021 m. Biuro dokumentacijos planas. Jis sudarytas iš 8 skyrių (pagal atitinkamas veiklos sritis ir funkcijas), šiuose skyriuose įrašytos 69 bylų antraštės.

2020 metais parengtos Biuro veiklos ataskaitos:

1. Sveikatos apsaugos ministerijos kuruojamų valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų vykdymo vertinimo kriterijų ataskaita.

2. Sveikatos apsaugos ministerijos kuruojamų valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų vykdymo 2020 m. veiklos prioritetai, veiklos prioritetų vertinimo kriterijų pusmečio / metinis planas.

3. 2019 m. personalo ataskaita Nr. 3 (SVEIKATA).

4. Raseinių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro finansų kontrolės būklės ataskaita.

5. Raseinių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2018 metų ataskaita. Ataskaita pristatyta Raseinių rajono savivaldybės bendruomenės sveikatos tarybai.

6. Raseinių rajono moksleivių sergamumo pagal ligų grupes apžvalga 2019-2020 m.

7. Parengta ir pateikta SMPLC Širdies ir kraujagyslių ligų rizikos grupės asmenų sveikatos stiprinimo programos vykdymo ataskaita.

8. Parengta sveikatos ugdymo ir mokymo 2020-01-01 - 2020-12-31 ataskaita Nr. 41-1-SVEIKATA.

9. Parengta ir pristatyta Raseinių rajono savivaldybės tarybai Raseinių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro direktoriaus 2019 metų veiklos ataskaita.

Dalyvauta Raseinių rajono savivaldybės tarybos komitetų ir rajono Savivaldybės tarybos posėdžiuose, svarstant biuro rengtus veiklos dokumentus:

1. Parengtas ir pristatytas rajono Savivaldybės tarybos sprendimo projektas „Dėl Raseinių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2018 metų ataskaitos patvirtinimo“ (Nr. TS-33);

2. Parengtas ir pristatytas rajono Savivaldybės tarybos sprendimo projektas „Dėl pritarimo Raseinių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro 2019 metų vadovo veiklos ataskaitai“ (Nr. TS-132).

3. Parengtas ir pristatytas rajono Savivaldybės tarybos sprendimo projektas „Dėl pritarimo projektui „ikimokyklinio ir mokyklinio ugdymo įstaigose teikiamų sveikatos priežiūros paslaugų kokybės prieinamumo gerinimas Joniškio ir Raseinių rajonų savivaldybėse“ (TS-286).

4. Parengtas ir pristatytas rajono Savivaldybės tarybos sprendimo projektas „Dėl pritarimo projektui „adaptuoto ir išplėsto jaunimui palankių sveikatos priežiūros paslaugų (JPSPP) teikimo modelio įdiegimas Akmenės, Klaipėdos ir Raseinių rajono savivaldybėse“ (TS-288).

VI. VADOVO ASMENINIS INDĖLIS Į PAPILDOMĄ VEIKLĄ

Raseinių rajono savivaldybės narkotikų kontrolės komisija:

Raseinių rajono savivaldybės tarybos 2017 m. gruodžio 14 d. sprendimu Nr. TS-402 „Dėl Raseinių rajono savivaldybės tarybos 2016 m. balandžio 21 d. sprendimo Nr. TS-161 „Dėl Raseinių rajono savivaldybės narkotikų kontrolės komisijos sudarymo ir nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ patvirtinta Raseinių rajono savivaldybės narkotikų kontrolės komisija, komisijos pirmininke paskirta Biuro direktorė Asta Montvydienė. Pagrindinis Narkotikų kontrolės komisijos uždavinys – vykdamas valstybės narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos politiką, koordinuoti narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos veiksmus savivaldybės teritorijoje. 2020 m. parengta ir Raseinių rajono savivaldybės taryboje patvirtinta Raseinių rajono savivaldybės priklausomybę sukeliančių medžiagų vartojimo mažinimo ir prevencijos 2020–2022 metų programa, Raseinių rajono savivaldybės priklausomybę sukeliančių medžiagų vartojimo mažinimo ir prevencijos 2020–2022 metų programos įgyvendinimo priemonės ir Raseinių rajono savivaldybės narkotikų kontrolės komisijos 2020 m. darbo planas.

Raseinių rajono savivaldybės administracijos Vaiko gerovės komisija:

Raseinių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2019 m. kovo 1 d. įsakymu Nr. A1 -196 „Dėl Raseinių rajono savivaldybės administracijos Vaiko gerovės komisijos sudėties patvirtinimo“ Biuro direktorė Asta Montvydienė patvirtinta Vaiko gerovės komisijos nare. Šios komisijos paskirtis – užtikrinti savivaldybės teritorijoje gyvenančių vaikų gerovę, bendradarbiaujant su mokyklų vaiko gerovės komisijomis ir kitomis vaiko gerovės srityje dirbančiomis institucijomis. 2020 metais surengta 12 Raseinių rajono savivaldybės administracijos, vaiko gerovės komisijos posėdžių - 7 vyko tiesioginiu, 5 nuotoliniu būdu. 17 buvo svarstyti Raseinių rajono savivaldybės

administracijos vaiko gerovės komisijos posėdžiuose, iš jų 13 buvo skirta minimali ar vidutinė priežiūra.

Raseinių rajono savivaldybės bendruomenės sveikatos taryba:

Raseinių rajono savivaldybės tarybos 2016 m. rugpjūčio 25 d. sprendimu Nr. TS-270 „Dėl Raseinių rajono savivaldybės bendruomenės sveikatos tarybos sudarymo ir nuostatų patvirtinimo“ buvo patvirtinta Bendruomenės sveikatos tarybos sudėtis į kurios sudėtį įtraukta Biuro direktorė Asta Montvydienė.

Pagrindinis Bendruomenės sveikatos tarybos uždavinys yra nustatyti rajono Savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos (toliau – VSRSP) lėšų naudojimo prioritetus ir patarti rajono Savivaldybės tarybai, kaip įgyvendinti savivaldybės teritorijoje sveikatos ugdymo, alkoholio, tabako ir narkotikų kontrolės, visuomenės sveikatos saugos ir sveikatos stiprinimo, ligų profilaktikos priemonės bei atlikti kitas, teisės aktuose numatytas, funkcijas. 2020 m. dalyvauta Raseinių rajono savivaldybės bendruomenės sveikatos tarybos 3 posėdžiuose.

VII. PRIVALOMOJO SVEIKATOS MOKYMO PASLAUGOS

Įvykdžius privalomus reikalavimus, 2015 m. Biurui suteikta licencija vykdyti privalomuosius pirmosios pagalbos, higienos įgūdžių bei alkoholio ir narkotikų žalos žmogaus sveikatai mokymus. Privalomųjų sveikatos mokymų paslaugos pradėtos teikti 2015 metais.

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. sausio 11 d. įsakymu V-30 patvirtinti Privalomojo pirmosios pagalbos, Privalomojo higienos įgūdžių ir Privalomojo mokymo apie alkoholio žalą žmogaus sveikatai mokymų ir atestavimo tvarkos aprašai. Vadovaujantis minėtu teisės aktu, parengtos 9 mokymo programos ir nuo 2018 m. gegužės 7 d. mokymai organizuojami pagal naują tvarką.

Informacija apie 2020 m. Biure vykdytus privalomuosius sveikatos mokymus ir jų apimtį pateikiama 5 lentelėje.

5 lentelė. 2020 m. Biure vykdytų privalomųjų sveikatos mokymų apimtys.

Veiklos vertinimo kriterijų faktinis įvykdymas	
Kriterijaus pavadinimas	Kriterijaus reikšmė
Higienos mokymas	
<i>Iš jų pagal profesijas ir veiklos sritis:</i>	
H1 (007, 017 specialioji 6 val. programa)	17
H10 (020 specialioji 10 val. programa)	7
H11 (021 specialioji 6 val. programa)	2

H3 (009 specialioji 6 val. programa)	4
H5 (011 specialioji 6 val. Programa)	1
HB (007, 008, 009, 010, 011, 013, 016, 017, 018, 019, 021, 022, 023, 024 bendroji 2 val. programa)	4
HBB (020 bendroji 2 val. programa)	1
Pirmosios pagalbos mokymas	
<i>Iš jų pagal profesijas ir veiklos sritis:</i>	
PP (pagrindinė 8 val. programa)	29
PT (tęstinė 4 val. programa)	34
Iš viso:	99

VIII. BENDRADARBIAVIMAS VYKDANT VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS VEIKLĄ SAVIVALDYBĖJE

2020 metais Biuras, įgyvendindamas veiklos programos priemonių planą, bendradarbiavo su įvairių sričių partneriais (6 lentelė). Biuro veiklai partnerių įtraukimas, jų patirtimi pagrįstų efektyvių prevencinių priemonių taikymas ir bendros veiklos organizavimas yra labai svarbus, siekiant sveikatinimo veiklomis sudominti kuo daugiau rajono gyventojų.

6 lentelė. Bendradarbiavimo su įvairių sričių partneriais apimtys 2020 m.

Partneris	Veiklos pobūdis
Raseinių rajono švietimo pagalbos tarnyba	Bendradarbiaujama biuro organizuojamų veiklų metu (Trečio amžiaus universiteto užimtumo organizavimas, kitos veiklos).
Lietuvos diabeto asociacija	Bendradarbiaujama biuro organizuojamų veiklų metu (neatlygintinas priemonių teikimas diabeto prevencijos veikloms vykdyti).
Šiaulių AVPK Raseinių PK bendruomenės pareigūnai	Bendradarbiavimas akcijų („Vairuoju blaivus, nes myliu jus“, „Tarptautinė diena be automobilio“) metu.
VšĮ Raseinių turizmo ir verslo informacijos centras „Atrask Raseinius“, VšĮ Psichikos sveikatos iniciatyva, VšĮ Taisyklingo judesio mokykla, Lietuvos sveikuolių sąjunga	Bendradarbiavimas organizuojamų veiklų metu.
Nevyriausybinių organizacijų – kaimų bendruomenės	Bendradarbiaujama biuro organizuojamų veiklų metu.
Raseinių rajono žiniasklaidos priemonės	Neatlygintinas informacijos viešinimas.
Raseinių Marcelijaus Martinaičio viešoji biblioteka, Raseinių r. kultūros centras, Atvira jaunimo erdvė, Raseinių r. ugdymo įstaigos, Raseinių rajono greitosios medicinos pagalbos stotis, VšĮ Raseinių pirminės sveikatos priežiūros centras	Bendradarbiaujama neatlygintinai suteikiant patalpas biuro organizuojamų veiklų metu, skaito neatlygintinai paskaitas ir t.t.

VšĮ Tauragės ligoninė	Bendradarbiaujama vykdant mamografinės patikros programą.
-----------------------	---

IX. VISUOMENĖS SVEIKATOS STIPRINIMAS IR STEBĖSENA

2020 m. visuomenės sveikatos stiprinimo veikla organizuota pagal prioritetines sritis, kurios numatomos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. gruodžio 27 d. įsakymo Nr. V-1528 „Dėl sveikatos apsaugos ministro 2014 m. lapkričio 10 d. įsakymo Nr. V-1154 „Dėl valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos, skiriamos savivaldybių biudžetams sveikatos apsaugos ministerijos kuruojamoms valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) visuomenės sveikatos priežiūros funkcijoms vykdyti, planavimo, paskirstymo, naudojimo ir atsiskaitymo už ją tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“.

Šiais metais ypatingas dėmesys skirtas visuomenės psichikos sveikatos gerinimui, užtikrinant savižudybių prevencijos priemones. Vadovaujantis 2018 m. sausio 18 d. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu Nr. V-60/V-39 patvirtintu Ankstyvosios intervencijos programos vykdymo tvarkos aprašu, 2018 m. spalio 25 d. Raseinių rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. TS-330 patvirtintu Raseinių rajono savivaldybės Ankstyvosios intervencijos programos vykdymo tvarkos aprašu vykdyta Ankstyvosios intervencijos, skirtos nereguliariai vartojantiems psichoaktyviąsias medžiagas ar eksperimentuojantiems jomis jaunuoliams, programa. 2020 m. šioje programoje dalyvavo 18 jaunuolių.

Remiantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. rugsėjo 7 d. įsakymu Nr. V-989 „Dėl priklausomybės konsultavimo paslaugų rizikingai ir žalingai alkoholį vartojantiems asmenims teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, nuo 2019 m. gegužės mėnesio pradėtos teikti priklausomybės konsultavimo paslaugos rizikingai ir žalingai alkoholį vartojantiems asmenims. Gerėjanti tarpinstitucinio bendradarbiavimo kokybė įtakojo priklausomybių konsultavimo paslaugas gaunančių asmenų skaičiaus padidėjimą – 2020 m. suteiktos 142 konsultacijos.

Vadovaujantis 2019 m. gegužės 17 d. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymu Nr. V-590 „Dėl psichikos sveikatos kompetencijų didinimo įmonių darbuotojams tvarkos aprašo patvirtinimo“ rajone vykdyti tęstiniai 40 val. mokymai dvejose įstaigose, mokymuose dalyvavo 28 asmenys.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2019 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. V-523 „Dėl bendrojo ugdymo mokyklų darbuotojų gebėjimų visuomenės psichikos sveikatos srityje stiprinimo veiklos tvarkos aprašo patvirtinimo“, vyko tęstiniai 32 val. bendrojo ugdymo mokyklų darbuotojų psichikos sveikatos kompetencijų didinimo mokymai vienoje ugdymo

įstaigose. Mokymų tikslas – stiprinti bendrojo ugdymo mokyklų darbuotojų gebėjimus visuomenės psichikos sveikatos srityje, tikslinė grupė – bendrojo ugdymo mokyklų darbuotojai (12 dalyvių).

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. liepos 31 d. įsakymu Nr. V-1733 „Dėl psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslaugų teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, Biuras teikė nemokamas psichologo individualias ir grupines konsultacijas, siekiant stiprinti Raseinių rajono savivaldybės gyventojų psichologinę gerovę ir psichikos sveikatą. Paslaugos skirtos asmenims, susiduriantiems su psichikos sveikatos rizikos veiksniais dėl sudėtingų gyvenimiškų situacijų (skyrybos, darbo netekimas, finansiniai sunkumai, artimo žmogaus netektis, konfliktiniai santykiai šeimoje ar darbe, sunki artimo žmogaus liga ir kita). 2020 m. buvo suteiktos 78 individualios konsultacijos, vyko 74 seminarai, kuriuose dalyvavo 2658 asmenys.

2020 m. organizuoti 62 kvalifikacijos tobulinimo seminarai, praktiniai užsiėmimai kitų įstaigų specialistams savižudybių prevencijos ir streso mažinimo temomis, kuriuose dalyvavo 587 asmenys.

Iš viso per ataskaitinį laikotarpį paslaugas gavo 4337 asmenys.

Skatinant rajono gyventojų fizinį aktyvumą, 2020 m. reguliariuose grupiniuose užsiėmimuose, skirtuose 18-64 m. amžiaus asmenims, dalyvavo 2876 dalyviai, reguliariuose grupiniuose užsiėmimuose, skirtuose 65 metų amžiaus ir vyresniems asmenims – 555 dalyviai.

2020 m. sveikatos mokymo, informacijos apie sveiką gyvenseną skleidimo, sveikos gyvensenos propagavimo, formavimo ir nuo elgsenos priklausomų visuomenės sveikatos rizikos veiksnių mažinimo veiklose dalyvavusių rajono gyventojų skaičius ir svarbiausi rodikliai pateikiami 7 lentelėje.

7 lentelė. Visuomenės sveikatos stiprinimo rodikliai 2020 m.

	Sveikatos ugdymo ir mokymo renginių (paskaitose, pamokose, diskusijose, debatuose, konkursuose, viktorinose, varžybose ir kituose viešuose renginiuose) dalyvių skaičius (vnt.)	Straipsniai, informaciniai pranešimai, publikacijos periodiniuose leidiniuose ir internete (vnt.)	Leidiniai (stendai, plakatai) (vnt.)
Iš viso:	7947	74	3312
Sveikatos sauga ir stiprinimas, bendrieji sveikos gyvensenos ir ligų prevencijos klausimai	-	13	-

Sveika mityba ir nutukimo prevencija			
Fizinis aktyvumas	3637	22	4
Psichikos sveikata (smurto, savižudybių prevencija, streso kontrolė ir kt.)	4337	50	3
Aplinkos sveikata	60	5	-
Rūkymo, alkoholio ir narkotikų vartojimo prevencija	96	7	01 1
Lytiškumo ugdymas, AIDS ir lytiškai plintančių ligų prevencija	-	1	-
Tuberkuliozės profilaktika	-	-	-
Užkrečiamųjų ligų profilaktika, asmens higiena	12	4	32 1
Ėduonies profilaktika ir burnos higiena			
Kraujotakos sistemos ligų profilaktika			
Traumų ir nelaimingų atsitikimų prevencija	171	3	-
Onkologinių ligų profilaktika	-	2	5 4

8 lentelė. Visuomenės sveikatos stebėsenos svarbiausi rodikliai.

Visuomenės sveikatos stebėseną	Raseinių rajono savivaldybėje vykdyta visuomenės sveikatos stebėseną (monitoringas), vertinta visuomenės ir jos grupių sveikatos būklė, jos kitimo dinamika. Už 2019 metus buvo surinkta 50 visuomenės stebėsenos rodiklių. Nuo 2019 m. nebus teikiamas Socialinės rizikos šeimų skaičius 1000 gyv. rodiklis, kadangi Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2018 m. birželio 19 d. įsakymu Nr. A1-296 nuo 2018 m. liepos 1 d. naikinama Socialinės rizikos šeimų, auginančių vaikus, apskaita ir šios apskaitos tvarka.
	Parengta ir pristatyta Raseinių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2019 metų ataskaita, Raseinių rajono savivaldybės administracijos direktoriui, rajono Savivaldybės tarybai.
	2020 metais, bendradarbiaujant su Higienos institutu, atliktas mokyklinio amžiaus vaikų gyvensenos tyrimas. Tai antrasis tyrimas atliktas Lietuvos mastu.

Identifikuotos didžiausios problemos Raseinių rajono savivaldybėje pateiktos 9 lentelėje.

9 lentelė. Pagrindiniai stebėsenos rodikliai savivaldybėje ir jų kitimo palyginimas („šviesoforo“ principas)

RODIKLIS	Santykis: savivaldybė/Lietuva			
	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.
Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė	0,97	0,99	0,98	1,00
Mirtingumas dėl savižudybių / standartizuotas mirtingumo dėl savižudybių rodiklis (X60-84) 100 000 gyventojų	2,26	0,8	1,78	1,48
Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1000 vaikų.	0,51	0,5	0,51	0,52
Mirtingumas dėl išorinių priežasčių / standartizuotas mirtingumo dėl išorinių priežasčių rodiklis (V00–Y89) 100 000 gyventojų	1,38	0,9	1,26	1,22
Sergamumas tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyventojų (nauji atvejai)	1,33	1,6	0,75	1,11
Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų dėl nelaimingų atsitikimų darbe, skaičius 10 000 darbingo amžiaus gyventojų	2,74	0,5	2,19	0,55
Sergamumas žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) 10 000 gyventojų	0,38	0,5	0,87	0,5
Mirtingumas dėl atsitiktinio paskendimo / standartizuotas mirtingumo dėl atsitiktinio paskendimo rodiklis (W65-W74) 100 000 gyventojų	1,78	0,6	1,12	3,23
Mirtingumas dėl nukritimo / standartizuotas mirtingumo dėl nukritimo rodiklis (W00-W19) 100 000 gyventojų	1,06	0,6	0,96	0,20
Mirtingumas dėl transporto įvykių / standartizuotas mirtingumo dėl transporto įvykių rodiklis (V00-V99) 100 000 gyventojų	3,44	1,4	1,55	0,83
Pėsčiųjų mirtingumas dėl transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyventojų	3,49	3,8	3,07	0,00
Transporto įvykiuose patirtų traumų (V00-V99) skaičius 100 000 gyventojų	0,95	0,7	1,00	0,57
Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu / standartizuotas mirtingumo dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu, rodiklis 100 000 gyventojų	0,00	0,00	0,00	0,00
Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu / standartizuotas mirtingumo dėl priežasčių susijusių su alkoholio vartojimu, rodiklis 100 000 gyventojų	1,01	1,2	1,37	0,50
Nusikalstamos veikos, susijusios su disponavimu narkotinėmis medžiagomis ir jų kontrabanda (nusikaltimai)	0,05	0,2	0,33	0,60
Kūdikių, išimtinai žindytų iki 6 mėn. amžiaus, dalis (proc.)	1,11	1,3	0,98	0,80
Išvengiamų hospitalizacijų skaičius 1000 gyventojų	1,47	1,3	1,29	1,37
Apsilankymų pas gydytojus skaičius, tenkantis vienam gyventojui	1,08	1,1	1,08	1,19
Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze 100 000 gyventojų. (nauji atvejai)	-	0,8	0,00	0,96
Kūdikių (vaikų iki 1 m. amžiaus) mirtingumas 1000 gyvų gimusių kūdikių	2,24	0,0	1,10	0,0
2 metų amžiaus vaikų MMR1 (tymų, epideminio parotito, raudonukės vakcina 1 dozė) skiepavimo apimtys	1,01	1,0	1,00	1,00
1 metų amžiaus vaikų DTP3 (difterijos, stabligės, kokliušo), poliomielito ir B tipo Haemophilus influenzae infekcijos vakcinos (3 dozės) skiepavimo apimtys	1,02	1,0	1,01	1,04
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje	1,03	1,0	0,6	0,61
Paauglių (15–17 m.) gimdymų skaičius 1000 gyventojų	1,57	1,6	2,55	1,58
Mirtingumas nuo piktybinių navikų / standartizuotas mirtingumo nuo piktybinių navikų rodiklis (C00-C96) 100 000 gyventojų	1,41	1,2	1,01	1,12
Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyventojų	1,01	1,4	1,04	1,02
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio finansavimo programoje	0,51	0,6	0,78	0,82
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių, apmokamų iš Privalomojo sveikatos draudimo biudžeto lėšų, finansavimo programoje	0,94	1,0	1,10	1,14
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos finansavimo programoje	0,83	0,9	1,10	1,03
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių finansavimo programoje	0,68	0,8	0,96	0,94

**X. VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪRA SAVIVALDYBĖS TERITORIJOJE
ESANČIOSE IKIMOKYKLINIO UGDYMO, BENDROJO UGDYMO IR PROFESINIO
MOKYMO ĮSTAIGOSE UGDOMŲ MOKINIŲ PAGAL IKIMOKYKLINIO,
PRIEŠMOKYKLINIO, PRADINIO, PAGRINDINIO IR VIDURINIO UGDYMO
PROGRAMAS**

Žemiau pateikiami ir aptariami prioritetiniai vaikų ir jaunimo visuomenės sveikatos stiprinimui aktualūs 2020 m. valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų vykdymo kriterijų reikšmių ataskaitos rodikliai. Dėl COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) kilusios pandemijos per 2020 metus šalyje buvo paskelbti du visuotiniai karantinai (antrasis Raseinių rajono savivaldybėje buvo paskelbtas ankščiau nei visoje Lietuvoje) ir galiojo ekstremaliosios situacijos režimas bei sąlygos. Dėl šių priežasčių, atsižvelgiant į epidemiologinę situaciją, buvo nutraukiamas, atnaujinamas ir vėliau nuotoliniu būdu vykdomas ugdymo procesas, OV sprendimu buvo laikinai sustabdytas visuomenės sveikatos priežiūros programų ir kitų nebūtinųjų funkcijų vykdymas, visuomenės sveikatos specialistai OV sprendimu bendradarbiavo su NVSC ir įgyvendino įvairias COVID-19 ligos atvejo valdymo priemones. Šie procesai tiesiogiai neigiamai įtakoją mokinių visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo rodiklius.

Prioritetas - sveikos mitybos įgūdžių formavimas ir fizinio aktyvumo skatinimas:

Praėjusiais metais Raseinių rajono mokyklų, pilnai įgyvendinusių rekomendacijas/priemones dėl švediškų stalų principo diegimo, mažinant maisto švaistymą, nebuvo. Šiuo metu rajone dalinį švedišką stalą dalinai įsidiegusios 6 ugdymo įstaigos. Nors tiesiogiai jokių kitų Biuro veiklos rezultatų šis prioritetas nenumato, vis dėl to svarbu paminėti, kad iš esmės sveikos mitybos organizavimo priežiūra 2020 metais visuomenės sveikatos specialistams ištis tapo dar vienu papildomu iššūkiu. Sausio 31 d. Raseinių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biure vyko visuomenės sveikatos specialistų inicijuotas pasitarimas bendradarbiavimo stiprinimo klausimais su Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Kauno departamento Raseinių skyriaus ir Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos Kauno departamento Raseinių skyriaus atstovais. Vienas pagrindinių ir daugiausia diskusijų sukėlęs klausimas – vaikų maitinimo organizavimo priežiūros realijos, maisto daiktų ruošimo reikalavimai ir jų kontrolės galimybės karantino laikotarpiu.

Kita šio prioriteto veiklos kryptis - Sveikatą stiprinančių mokyklų ir priemonės „Aktyvi mokykla“ įgyvendinančių mokyklų plėtra. Sveikatą stiprinanti mokykla – mokykla Nacionalinio sveikatą stiprinančių mokyklų tinklo ir aktyvių mokyklų veiklos koordinavimo komisijos pripažinta sveikatą stiprinančia mokykla ir turinti galiojantį teisės akto nustatyta tvarka išduotą pažymėjimą. Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centro duomenimis, 2020 metais Raseinių rajone minėtus

galiojančius pažymėjimus turėjo 11 ugdymo įstaigų. Tuo tarpu aktyvios mokyklos statuso praėjusiais metais nesiekė nei viena rajono ugdymo įstaiga.

Dar viena to paties prioriteto veiklos kryptis - supratimo apie mikroorganizmų atsparumą antimikrobinėms medžiagoms didinimas. Antimikrobinis atsparumas – tai mikroorganizmų (bakterijų, virusų, grybelių) savybė išvengti jų gyvybei pavojingo antimikrobinių medžiagų poveikio. Viena didžiausių šios krypties problemų - bakterijų atsparumas antibiotikams. Visuomenės sveikatos specialistų tikslas - padėti suprasti, kaip atsiranda atsparumas antibiotikams, kodėl tai kelia pavojų mūsų sveikatai, ko turime imtis kovai su šia problema ir informuoti, kaip sumažinti infekcijų atvejų skaičių, pasitelkiant efektyvią higieną, tinkamas sanitarines sąlygas ir infekcijų prevencijos priemones. Praėjusiais metais šiai temai skirtuose užsiėmimuose dalyvavo 849 moksleiviai.

To paties prioriteto veiklos kryptis – traumų ir sužalojimų prevencijos skatinimas mokyklose ir jos veiklos rodiklis taip pat žymiai mažesnis nei planuota – užsiėmimuose dalyvavo vos 584 moksleiviai. Dėl šalyje ir pasaulyje susiklosčiusios epidemiologinės situacijos negalėjo būti organizuojamos masinės atšvaitų dalinimo akcijos, rajono ugdymo įstaigose nevyko saugaus eismo rytmečiai su sveikuoliu Lūšiuku ir daugelis kitų iniciatyvų. Prasmingas ir reikšmingas renginys šia tema vyko 2020 m. sausio 30 d. Tą dieną organizuotas Raseinių rajono ugdymo įstaigų 9-12 klasių moksleivių prevencinio piešinių konkurso „Mano svajonių atšvaitas“ baigiamasis renginys, skirtas Pasaulinei kelių eismo įvykių aukų atminimo dienai paminėti. Pagal konkurso nugalėtojos – Raseinių r. Šiluvos gimnazijos moksleivės piešinį pagaminti atšvaitai, kurie buvo padovanoti visai laimėtojos mokyklos bendruomenei! Šio konkurso tikslai akivaizdūs - siekiama skatinti moksleivius tamsiuoju paros metu nešioti atšvaitus bei visų ugdymo įstaigų bendruomenėms priminti apie saugų ir atsakingą pėsčiųjų elgesį kelyje.

Burnos higienos užsiėmimų organizavimas – paskutinioji antrojo prioriteto veiklos kryptis, kurios įsivertinimui fiksuojamas moksleivių skaičius. Tokio pobūdžio užsiėmimuose praėjusiais metais dalyvavo daugiau nei planuota - 709 moksleiviai. Tai sudaro vos 75 proc. nuo metiniame kriterijų plane išsikeltos tikslo.

Prioritetas - savivaldybės visuomenės sveikatos biurų veiklos viešinimas:

LR SAM strateginio veiklos plano priemonės – „Plėtoti sveiką gyvenseną ir stiprinti mokinių sveikatos įgūdžius ugdymo įstaigose“ praėjusių metų rezultatas Raseinių rajono savivaldybėje – 1896 informavimo veiksmai. Informavimo veiksmas - tai žodinė, rašytinė ar vaizdinė informacija (interviu, pasisakymas televizijos ir radijo laidose, straipsnis, paskaita, pranešimas, stendas, atmintinė ir t.t.), skirta plačiajai visuomenei ar tikslinei gyventojų grupei, pateikiama seminarų, konferencijų, susirinkimų, pamokų metu, transliuojama per televiziją ar radiją, išleidžiama atskiru leidiniu, publikuojama periodinėje spaudoje ar internete. Rodiklis

ženkliai viršytas dėl COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) sukeltos pandemijos ženkliai išaugus viešinamų straipsnių ir įvairaus pobūdžio informacinių pranešimų skaičiui įvairiose visuomenės informavimo platformose.

10 lentelė. Mokinių sveikatos ugdymo ir mokymo apimtys 2020 m.

	Sveikatos ugdymo ir mokymo renginių (paskaitų, pamokų, diskusijų, debatų, konkursų, viktorinų, varžybų ir kitų viešų renginių) dalyvių skaičius (vnt.)
Mokiniai, ugdomi pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas	1122
Mokiniai, ugdomi pagal pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas	5102

Šaltinis: Sveikatos ugdymo ir mokymo 2020-01-01 - 2020-12-31 ataskaita Nr. 41-1-sveikata

2020 metais Biuras pilna apimtimi tęsti 2015 m. vasario mėnesį pradėtų Raseinių rajono moksleivių alkoholio, tabako ir kitų psichotropinių medžiagų vartojimo pirminės prevencijos testinio kompleksinio projekto veiklą, skirtą rūkymo profilaktikai, negalėjo. Dėl susiklosčiusios epidemiologinės situacijos ši iniciatyva laikinai sustabdyta. Nuotoliniu būdu organizuojamuose užsiėmimuose, skirtuose rūkymo, alkoholio ir narkotikų prevencijai 2020 m. dalyvavo 404 moksleiviai.

Nuo 2019 m. pradžios vienas pagrindinių visuomenės sveikatos prioritetų – psichikos sveikatos gerinimas. Vaikai ir jaunimas – viena labiausiai pažeidžiamų amžiaus grupių. Gera vaiko psichikos sveikata lemia jo įpročius, pasiekimus moksle, socializaciją ir turi didelės reikšmės vaiko sveikatai ateityje. Vienas pirmųjų praėjusių metų renginių buvo skirtas būtent šiai temai. 2020 m. sausio 31 d. Raseinių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biure vyko seminaras „Emocinio intelekto svarba ir lavinimo galimybės su PKG metodinėmis priemonėmis“. Seminarą vedė VšĮ „Psichologinio konsultavimo grupė“ direktorė Lina Cirtautienė ir psichologė Gintarė Meslinienė. Seminare dalyvavo kiek daugiau nei 30 visuomenės sveikatos specialistų ir ugdymo įstaigų atstovų – socialinių pedagogų, psichologų ir kitų vaikų sveikatos stiprinimo iniciatyvoms neabejingų specialistų. Seminaro metu buvo kalbama ne tik apie emocinio intelekto svarbą ir ugdymą, bet ir buvo galima susipažinti su šios įstaigos sukurtais metodinėmis priemonėmis bei sužinoti, kur ir kokiais atvejais jas naudoti. Biuras įsigijo paketą metodinių priemonių, kurių pagalba visuomenės sveikatos specialistai, vykdanys sveikatos priežiūrą mokyklose, bendradarbiaudami su ugdymo įstaigų specialistais galės organizuoti užsiėmimus, naudingus įvairaus amžiaus vaikų psichinei

sveikatai. 2020-ieji, kaip Vaiko emocinės gerovės metai, Veiklos programos priemonių plane buvo pažymėti vaikų psichinės sveikatos stiprinimui skirtų renginių ir iniciatyvų gausa, tačiau daugelis jų dėl epidemiologinės situacijos, visuomenės sveikatos specialistų vykdomų funkcijų kaitos ir laikinų veiklos prioriteto pokyčių, neįvyko.

Projektinė veikla:

Projektas „Raseinių rajono gyventojų sveikatos stiprinimas, gerinant sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą“ 2014-2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 8 prioriteto „Socialinės įtraukties didinimas ir kova su skurdu“ įgyvendinimo priemonę Nr. 08.4.2-ESFA-R-630. Projektas vykdomas nuo 2018 m. balandžio 27 d. Tikslas – pagerinti Raseinių rajono savivaldybės gyventojų sveikatos raštingumą bei suformuoti pozityvius sveikos gyvensenos principus. 2018 m. - 2020 m. įsisavinta 119641,10 Eur.

Parengtos ir pateiktos vertinimui 2 projektų paraiškos:

Projekto paraiška „Ikimokyklinio ir mokyklinio ugdymo įstaigose teikiamų sveikatos priežiūros paslaugų kokybės prieinamumo gerinimas, Joniškio ir Raseinių rajonų savivaldybėse“. Kvietimo / priemonės numeris: LT03-2-SAM-K01 2014–2021 metų Europos ekonominės erdvės finansinio mechanizmo programos „Sveikata“ kvietimas teikti paraiškas „Ikimokyklinio ir mokyklinio ugdymo įstaigų sveikatos kabinetų aprūpinimas metodinėmis priemonėmis“. Remiamos veiklos – mokyklų/ikimokyklinio ugdymo įstaigų sveikatos kabinetų paprastas remontas ir sveikatos kabinetų metodinių priemonių, reikalingų psichikos sveikatos prevencijai ir stiprinimui mokyklose/ikimokyklinių ugdymo įstaigose vykdyti, įsigijimas. Projekto lėšomis bus finansuojami penkių rajono ugdymo įstaigų - Raseinių Šaltinio progimnazijos, Raseinių Viktoro Petkaus pagrindinės mokyklos, Raseinių r. Betygalos Maironio gimnazijos, Raseinių r. Nemakščių Martyno Mažvydo gimnazijos ir Raseinių r. Ariogalos gimnazijos visuomenės sveikatos priežiūros kabinetų remonto darbai, kitų rajono ugdymo įstaigų visuomenės sveikatos priežiūros kabinetuose pagal poreikį atnaujinta materialinė bazė, visuomenės sveikatos specialistai, vykduantys sveikatos priežiūrą mokyklose, bus aprūpinti metodinėmis priemonėmis, reikalingomis efektyviai psichikos sveikatos prevencijai ir stiprinimui. Tenkanti projekto išlaidų suma - 113320,27 Eur.

Projekto paraiška „Adaptuoto ir išplėsto jaunimui palankių sveikatos priežiūros paslaugų (JPSP) teikimo modelio įdiegimas Akmenės, Klaipėdos ir Raseinių rajonų savivaldybėse“. Kvietimo / priemonės numeris: LT03-1-SAM-K01 2014–2021 m. Europos ekonominės erdvės finansinio mechanizmo Programos „Sveikata“ kvietimas teikti paraiškas „Adaptuoto ir išplėsto jaunimui palankių sveikatos priežiūros paslaugų (JPSP) teikimo modelio įdiegimas“. Projekto tikslas - teikti poreikius atitinkančias kokybiškas ir prieinamas jaunimui palankias sveikatos priežiūros paslaugas bei paskatinti jaunos žmonės rinktis sveikesnį gyvenimo būdą projekte numatytų savivaldybių teritorijose. Siekiant numatytojo tikslo bus teikiamos jaunimui (14–29 m.)

palankios, konfidencialios paslaugos, padedančios stiprinti fizinę ir psichinę sveikatą, bus prisidedama prie sveikos gyvensenos įpročių skatinimo, siekiant sumažinti jaunų žmonių sergamumą bei tikslingai spręsti jaunimui susirūpinimą keliančias problemas. Tikslui pasiekti bei esamoms esminėms problemoms išspręsti projekto metu kiekvienoje iš projekto dalyvaujančių savivaldybių bus įsteigtas JPSPP teikiančių institucijų tinklas. Savivaldybėse esantys tarpinstitucinis funkcinis tinklas (teisėtvarkos, socialinės, švietimo bei jaunimo asociacijos), kurio veikla – kompleksinių paslaugų jaunimui (sveikatos, švietimo, teisėsaugos, socialinių ir pan.) teikimas, prisidės prie sėkmingo pilno komplekso algoritmų diegimo kiekvienoje iš projekte dalyvaujančių savivaldybių:

1. Lytiškai plintančių infekcijų ir neplanuoto nėštumo prevencija;
2. Psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencija;
3. Alkoholio vartojimo prevencija;
4. Depresijos prevencija;
5. Savižudybių ir savižalos prevencija;
6. Sveikatos sutrikimų, susijusių su antsvoriu ir nutukimu prevencija;
7. Seksualinio smurto prevencija;
8. Valgymo sutrikimų prevencija.

Bendra projekto vertė – 84 583,03 Eur.

Informacija apie Biuro dalyvavimą COVID-19 (koronaviruso infekcijos) valdymo priemonių įgyvendinime:

Vadovaujantis LR sveikatos apsaugos ministro - valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo 2020 m. kovo 18 d. sprendimu Nr. V-438 „Dėl bendradarbiavimo su savivaldybių visuomenės sveikatos biurais“ ir Raseinių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro direktorės pavedimu, Biuro specialistai, pagal poreikį, bendradarbiauja su Nacionaliniu visuomenės sveikatos centru.

Vadovaujantis Raseinių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2020 m. kovo 18 d. įsakymo Nr. A1-270 „Dėl koronaviruso infekcijos valdymo priemonių patvirtinimo“ 1.7 ir 1.8 papunkčiais ir 2020 m. kovo 18 d. Biuro direktoriaus įsakymu Nr. V-3 „Dėl Covid-19 (koronaviruso infekcijos) valdymo priemonių vykdymo“, paskirtas specialistas, atnaujinantis Raseinių rajono savivaldybės internetinėje svetainėje www.raseiniai.lt skelbiamą informaciją, susijusią su koronavirusu ir Biuro specialistai įpareigoti bendradarbiauti su Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos Kauno departamento Raseinių skyriumi, dalyvaujant COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) valdymo priemonių įgyvendinime.

Vadovaujantis LR vietos savivaldos įstatymo 18 straipsnio 1 dalimi, 29 straipsnio 8 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo 25 straipsnio 3 dalimi, LR Vyriausybės 2020 m. kovo 14 d. nutarimu Nr. 207 „Dėl karantino Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbimo“, vykdant LR sveikatos apsaugos ministro-valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo 2020 m. gegužės 29 d. sprendimą Nr. V-1336 „Dėl tikslinių ir profilaktinių tyrimų dėl COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) organizavimo“ ir 2020 m. balandžio 21 d. Biuro direktoriaus įsakymu Nr. V-4 „Dėl Raseinių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro direktoriaus 2020 m. kovo 18 d. įsakymo Nr. V-3 „Dėl Covid-19 (koronaviruso infekcijos) valdymo priemonių vykdymo“ pakeitimo“ Biuro visuomenės sveikatos specialistė, vykdanči visuomenės sveikatos stiprinimą, vykdė statistinių duomenų apie kiekvienos ASPI patikrintus asmens sveikatos priežiūros specialistus kaupimą ir apibendrintų savivaldybės duomenų pateikimą LR sveikatos apsaugos ministerijai teisės aktų nustatyta tvarka ir statistinių duomenų apie kiekvienos socialinės globos įstaigos tikrintų ir/ ar patikrintų darbuotojų kaupimą ir apibendrintų savivaldybės duomenų pateikimą Socialinių paslaugų priežiūros departamentui prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos teisės aktų nustatyta tvarka.

Vadovaujantis Raseinių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2020 m. rugsėjo 16 d. įsakymo Nr. A1-984 „Dėl tikslinių ir profilaktinių tyrimų dėl Covid-19 ligos (koronaviruso infekcijos) organizavimo Raseinių rajono savivaldybėje tvarkos aprašo patvirtinimo“ 2.2 papunkčiu Biuro visuomenės sveikatos specialistė, vykdanči visuomenės sveikatos stebėseną, atsakinga už statistinių duomenų apie ASPI ir socialinės globos įstaigose patikrintų darbuotojų, pacientų skaičių (teigiamų tyrimų atsakymų skaičių) ir apibendrintų duomenų pateikimą Raseinių rajono savivaldybės administracijos savivaldybės gydytojui.

Vadovaujantis Raseinių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2020 m. rugsėjo 23 d. įsakymo Nr. A1-1009 „Dėl mobilaus punkto Raseinių rajono savivaldybėje steigimo“ 4 punktu ir 2020 m. rugsėjo 25 d. Biuro direktoriaus įsakymu Nr. V-10 „Dėl bendradarbiavimo ir specialistų delegavimo įgyvendinant Covid-19 (koronaviruso infekcijos) valdymo priemones“, Biuro visuomenės sveikatos specialistai, vykdančys sveikatos priežiūrą mokyklose, dėl nepalankios epidemiologinės rajono ir (ar) šalies situacijos neturintys galimybės pilnai atlikti tiesioginių savo darbo funkcijų, pagal poreikį ir vadovaujantis specialistui įprastu darbo grafiku (kitais atvejais – atsiskaitant teisės aktų nustatyta tvarka) dirbti Raseinių rajono savivaldybės mobiliame tyrimų punkte.

Vadovaujantis minėtu Biuro direktoriaus įsakymu bei Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro - valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo 2020 m. kovo 18 d. sprendimu Nr. V-438 „Dėl bendradarbiavimo su savivaldybių visuomenės sveikatos biurais“ ir pagal Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos

nurodymus, nuo 2020 m. spalio 28 d. visuomenės sveikatos specialistai vykdo Covid-19 ligos (koronaviruso infekcijos) atvejų / židinių epidemiologinius tyrimus arba pagal poreikį taiko kitas atvejo valdymo priemones. Likę Biuro specialistai įpareigoti bendradarbiavimo procesus koordinuoti ir pagal poreikį vykdyti kitas Raseinių rajono savivaldybės administracijos ir kitų suinteresuotų institucijų deleguotas užduotis, susijusias su užkrečiamosios ligos - Covid-19 (koronaviruso infekcijos) valdymu.

XI. PROBLEMOS

Darbai su Covid-19 ligos (koronaviruso infekcijos) valdymu antrosios pandemijos bangos metu Biuras yra maksimaliai paskirstęs žmogiškuosius išteklius. Vadovaujantis Raseinių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2020 m. rugsėjo 23 d. įsakymo Nr. A1-1009 „Dėl mobilaus punkto Raseinių rajono savivaldybėje steigimo“ 4 punktu ir 2020 m. rugsėjo 25 d. Biuro direktoriaus įsakymu Nr. V-10 „Dėl bendradarbiavimo ir specialistų delegavimo įgyvendinant Covid-19 (koronaviruso infekcijos) valdymo priemones“, Biuro visuomenės sveikatos specialistai, vykdantys sveikatos priežiūrą mokyklose, dėl nepalankios epidemiologinės rajono ir (ar) šalies situacijos neturintys galimybės pilnai atlikti tiesioginių savo darbo funkcijų, pagal poreikį ir vadovaujantis specialistui įprastu darbo grafiku (kitais atvejais – atsiskaitant teisės aktų nustatyta tvarka) įpareigoti dirbti Raseinių rajono savivaldybės mobiliame tyrimų punkte. Jame nuo 2020 m. rugsėjo 28 d. pagal poreikį dirba 2 Biuro visuomenės sveikatos specialistai. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro - valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo 2020 m. kovo 18 d. sprendimu Nr. V-438 „Dėl bendradarbiavimo su savivaldybių visuomenės sveikatos biurais“ ir aukščiau minimu Biuro direktoriaus įsakymu, nuo 2020 m. spalio 28 dienos, siekiant suvaldyti užkrečiamosios COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) plitimą Raseinių rajone ir Kauno apskrityje, deleguoti 4 Biuro visuomenės sveikatos specialistai bendradarbiauja su Nacionaliniu visuomenės sveikatos centru (NVSC) ir vykdo atvejų epidemiologinius tyrimus (apklausia asmenis, aiškinasi užsikrėtimo aplinkybes, sąlytį turėjusius asmenis bei kitą epidemiologiškai svarbią informaciją), 3 biuro specialistai pagal poreikį ir galimybes (po darbo mobiliajame tyrimų punkte ir kt.) talkina tiriant atvejus, susijusius su rajono ugdymo įstaigomis, 1 specialistas dirba su IT platforma „Juvare“. 2020 m. pabaigoje Biuro specialistai jau buvo ištyrę kiek daugiau nei 1100 Covid-19 ligos (koronaviruso infekcijos) atvejų Raseinių rajone ir Kauno apskrityje. Vadovaujantis faktiniais darbo grafikais (darbas savaitgaliais ir (arba) šventinėmis dienomis) bei atsižvelgus į specialistų darbo užmokesčiui iki metų galo suplanuotas lėšas ir dotacijos likučius, darbo užmokesčiui iki metų galo trūko 5179,91 Eur. Šis trūkumas Raseinių rajono savivaldybės biudžeto lėšomis buvo kompensuotas. Atsižvelgiant į tai,

kad vis dar išlieka besitęsiančios pandemijos grėsmė, pareikalausianti papildomų darbo valandų, tikėtina, kad lėšų trūkumas bus patiriamas ir 2021 metais. Daug psichologinės įtampos 2020 m. daugeliu atveju sukėlė tiesioginių visuomenės sveikatos specialistų, vykdančių sveikatos priežiūrą mokyklose, funkcijų derinimas su papildomais ir išorės teisės aktais reglamentuojamais darbais. Nuo 2020 m. lapkričio 9 d. Biuro visuomenės sveikatos specialistai, vykdančys sveikatos priežiūrą mokyklose, visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas teikia mišriu būdu (bendru specialisto ir ugdymo įstaigos sutarimu bei atsižvelgiant į konkrečius ugdymo įstaigos poreikius, nuotolinis darbas derinamas su tiesioginiu (kontaktiniu) darbu ugdymo įstaigoje). Ne visose Biuro aptarnaujamose ugdymo įstaigose visuomenės sveikatos specialistai turi darbo kabinetus. Tokiomis sąlygomis sudėtinga maksimaliai įgyvendinti visuomenės sveikatos priežiūros ugdymo įstaigose tikslus ir uždavinius, problemų sukelia dokumentų bei priemonių kaupimas ir saugojimas. Kabineto poreikis ir jo įrengimo reikalavimai numatyti 2016 m. liepos 21 d. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu Nr. V-966/V-672 patvirtintame Visuomenės sveikatos priežiūros organizavimo mokykloje tvarkos apraše. Ypač svarbu tai, kad karantino laikotarpiu vykdant papildomas funkcijas ir dirbant su jautriais asmens duomenimis, ši problema tapo dar opesnė. Visuomenės sveikatos specialistui privatumas ir bent jau nuošalesnė darbo vieta yra būtini. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2017 m. gruodžio 19 d. įsakymu Nr. V-1459 patvirtinta valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) visuomenės sveikatos priežiūros funkcijoms vykdyti reikalingų lėšų apskaičiavimo metodika, kurios pagrindu apskaičiuojamas lėšų poreikis ugdymo įstaigose dirbantiems visuomenės sveikatos specialistams. Nors koeficientai, nurodantys mokinių skaičių, priskirtiną vienam visuomenės sveikatos specialisto etatui tiek kaimo, tiek miesto gyvenamosiose vietovėse sumažėjo, tačiau problema išlieka: vienam specialistui, siekiančiam dirbti pilno etato krūviu, tenka aptarnauti 2-3 ugdymo įstaigas. Dėl šios priežasties dažnai tenka susidurti su rajono švietimo bendruomenės priekaištais, kodėl specialistas neskiriamas vienai įstaigai arba, neatsižvelgiant į teisės aktais reglamentuojamą ir konkrečiai įstaigai skiriamą darbo laiką, daromi apibendrinimai ir lyginamos skirtingais krūviais dirbančių specialistų darbų apimtys.

XII. ARTIMIAUSIO LAIKOTARPIO BIURO VEIKLOS PRIORITETINĖS KRYPTYS

Atsižvelgiant į Raseinių rajono savivaldybės tarybos 2020 m. vasario 20 d. sprendimu TS-33 patvirtintoje Raseinių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2018 m. ataskaitoje nurodytas aktualiausias visuomenės sveikatos problemas, išskiriamos šios visuomenės sveikatos priežiūros prioritetinės veiklos kryptys:

1. Mirtingumas dėl atsitiktinio paskendimo (W65-W74) 100 000 gyventojų;
2. Paauglių (15 – 17 m.) gimdymų skaičius 1000 gyventojų;
3. Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi storosios žarnos vėžio ankstyvosios

diagnostikos finansavimo programoje.

Siekiant sumažinti mirtingumą dėl atsitiktinio paskendimo Raseinių rajone svarbu:

- griežčiau kontroliuoti gyventojus, dėl netinkamo elgesio prie vandens telkinių (alkoholio vartojimas);
- organizuoti renginius apie saugų elgesį vandenyje (akcijos, informacijos sklaida, mokymai, socialinės reklamos);
- vykdyti pirmos pagalbos mokymus visuomenei ir teikti informaciją apie pirmos pagalbos teikimą skendimų, širdies veiklos sutrikimo atveju;
- inicijuoti plaukimo įgūdžių užsiėmimus moksleiviams.

Siekiant sumažinti paauglių gimdymų skaičių Raseinių rajone svarbu:

- toliau teikti konsultacijas tėvams apie tai, kaip reiktų bendrauti su paaugliu lytiškumo ugdymo ir lytinės sveikatos klausimais;
- tęsti sveikatos raštingumo didinimą ŽIV ir lytiškai plintančių ligų klausimais bendruomenėse, o ypač tarp paauglių ir paauglių tėvų / globėjų;
- toliau organizuoti ir vykdyti mokyklose seminarus lytiškumo ugdymo temomis, paskaitas apie lytiškai plintančių ligų priežastis, plitimą, prevenciją, AIDS / ŽIV ir paauglių nėštumą, bei kontracepciją;
- tęsti konsultacijas jaunimui jiems aktualiomis lytinės ir reprodukcinės sveikatos temomis.

Siekiant didinti gyventojų dalyvavimą prevencinėse programose Raseinių rajone svarbu:

- didinti gyventojų informuotumą apie prevencines programas, panaudojant visuotinai prieinamas viešinimo priemones - vietinę spaudą, socialinį tinklą „Facebook“;
 - plačiau taikyti organizuoto informavimo apie prevencines programas būdus (gyventojus kvieisti dalyvauti programose telefonu, elektroninėmis priemonėmis, paštu);
 - aktyviai vykdyti rizikos asmenų informavimą apie galimybę dalyvauti prevencinėse programose, pabrėžiant svarbą laiku pasitikrinti sveikatą, taip užkertant kelią onkologinių ligų vystymuisi;
 - ieškoti bendradarbiavimo būdų tarp asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros sektorių, aiškintis, kaip pasiekti aukštesnius Valstybinių profilaktinių programų įgyvendinimo rodiklius;
 - siekti, kad iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšų finansuojamų prevencinių programų įvykdymas viršytų šalies vidurkį.
-